

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

Forslag om midlertidige forskriftsendringer for å avhjelpe konsekvenser av covid-19. Forlaget innebærer at friskolene høsten 2020 gis adgang til å ta inn permitterte, oppsagte og vårens avgangselever på Vg3 ved skolen som ikke har bestått ett eller flere fag

Innhold

1	Bakgrunn for saken.....	2
2	Gjeldende rett	2
3	Departementets vurdering og forslag	3
4	Økonomiske og administrative konsekvenser	5
5	Forslag til forskriftsbestemmelse.....	6

1 Bakgrunn for saken

Virusutbruddet våren 2020 har rammet mange. Regjeringens strategi for veien ut av krisen er å skape mer og inkludere flere. Mange permitterte og ledige har behov for ny og oppdatert kompetanse for å komme tilbake i arbeid. Videregående elever i vårens avgangskull som ikke har fullført og bestått og dermed mistet retten til videregående opplæring, skal få en ny sjanse.

I Prop. 127 S (2019-2020) foreslo regjeringen flere tiltak rettet mot videregående opplæring. Blant annet foreslås det tilskudd til fylkeskommunene for at permitterte og oppsagte kan fullføre videregående opplæring, og for at fylkeskommunene kan gi et tilbud til høsten for de i vårens avgangskull som ikke har fullført og har mistet retten til videregående opplæring. Det følger av proposisjonen at det også kan gis tilskudd til friskoler under kap. 225 post 69 *Tiltak til fullføring av videregående opplæring*. Stortinget har sluttet seg til forslagene.

Friskolene har et viktig samfunnsoppdrag, og departementet mener at skolene i denne krevende situasjonen kan bidra positivt med tilbud rettet mot målgruppene, dvs. permitterte og oppsagte og videregående elever i vårens avgangskull som ikke har fullført og bestått. For å legge til rette for bidrag fra friskolene, foreslår departementet en midlertid ordning som innebærer at friskolene høsten 2020 kan ta inn tidligere elever, permitterte og oppsagte for å avhjelpe konsekvenser av covid-19.

Departementet viser til møtet med friskolenes organisasjoner om denne saken 18. juni 2020. For å kunne ha tiltakene på plass til skoleåret 2020–2021 har departementet hatt som utgangspunkt for arbeidet at ordningene det åpnes for i høringsforslaget, bør være så enkle som mulig, og utløse minst mulig administrative kostnader for både skolene og forvaltningen.

Forslagene i høringsbrevet har sin bakgrunn i utbruddet av covid-19, og har som formål å muliggjøre bidrag fra friskolene rettet mot permitterte, oppsagte og elever i vårens avgangskull som ikke har fullført og bestått videregående opplæring. Stortingets bevilgning gjelder tiltak som igangsettes høsten 2020. For at bidrag fra friskolene i tråd med Stortingets forutsetninger skal kunne komme i gang så snart som mulig høsten 2020, sendes forslagene ut med kort høringsfrist.

2 Gjeldende rett

Det følger av friskoleloven § 2-1 første ledd at departementet (delegert til Utdanningsdirektoratet) kan godkjenne frittstående skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler. Med «driftsendringer» forstås blant annet økt elevtall ved en godkjent skole.

Friskoleloven § 2-1 første ledd fastslår også at vertsfylket skal gis anledning til å uttale seg før det treffes enkeltvedtak i saken, og har klagerett.

Departementet vil vise til at godkjenning av driftsendringer etter friskoleloven normalt er enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b). I høringsforslaget legges det

til grunn at midlertidige endringer utover godkjent elevtall kan fastsettes som forskrift etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav, jf. samme lov kap. VII.

Friskoleloven § 3-1 første ledd fastsetter at ungdom med rett til videregående opplæring ved inntak skal prioriteres foran voksne med rett til videregående opplæring. Det følger av friskoleloven § 3-1 andre ledd at hjemfylket skal vurdere realkompetansen til en voksen søker før han eller hun kan tas inn som elev ved en videregående friskole. Departementet har hjemmel til å gi forskrift om inntak til videregående skole.

Med unntak av skolene for funksjonshemmede og de skolene som er listet opp i forskrift til friskoleloven § 11-3 har skoler godkjent etter friskoleloven ikke anledning til å ta inn voksne søkere uten rett til videregående opplæring.

Det følger av § 11-1 første ledd i forskrift til friskoleloven at alle som blir tatt inn ved en videregående skole som driver virksomhet etter friskoleloven, blir regnet som elever.

Det følger av forskrift til friskoleloven § 11-8 andre ledd at en deltids elev er en elev som er tatt inn til mindre opplæring enn det som er fastsett som full tid i det aktuelle utdanningsprogrammet på Vg1 eller programområdet på Vg2 eller Vg3 etter læreplanverket. Deltidselever kan tas inn til ett eller flere fag. Fjerde ledd i samme bestemmelse fastsetter at deltidselever blir tatt inn til videregående opplæring etter fulltidselever.

3 Departementets vurdering og forslag

Det følger av Prop. 127 S (2019–2020) at friskolene skal inkluderes i satsingen på tiltak som skal bidra til fullføring av videregående opplæring. Friskolenes bidrag skal være rettet mot permitterte, oppsagte og Vg3-elever i vårens avgangskull som ikke har fullført og bestått videregående opplæring. Tiltakene skal avhjelpe negative konsekvenser av covid-19, og tilskudd skal gis høsten 2020.

Departementet foreslår på denne bakgrunn midlertidige regler som åpner for at friskolene kan ta inn søkere som har fulgt opplæringen på skolen skoleåret 2019–2020, men som ikke har bestått alle fag. Med «ikke bestått» menes karakter 1 eller IV. Departementet foreslår også midlertidige regler som åpner for at friskolene kan ta inn søkere som er oppsagte eller permitterte og som ikke tidligere har fullført og bestått videregående opplæring.

Forslaget innebærer at friskolene kan ta inn søkere fra denne målgruppen høsten 2020, også utover elevtallsbegrensningen som følger av skolens godkjenning. Forslaget vil dermed være en midlertidig driftsendring etter friskoleloven § 2-1. For å raskt å kunne få på plass tiltak for dem som er rammet av covid-19-situasjonen, foreslår departementet å regulere slik driftsendring i forskrift samlet for friskolene, framfor å legge opp til at den enkelte skole må søke om driftsendring. Det følger av friskoleloven § 2-1 at en skole ikke skal få godkjenning dersom etableringen vil medføre negative konsekvenser for det offentlige skoletilbudet, eller andre særlige grunner tilsier at skolen ikke bør godkjennes. Videre er det lovfestet at vertsfylket skal få mulighet til å uttale seg før departementet gjør vedtak om driftsendring. Departementet mener det ikke vil ha negative konsekvenser for

fylkeskommunene dersom friskolene gis anledning til å ta inn tidligere elever og personer som har blitt permittert eller oppsagt som ikke tidligere har bestått videregående opplæring. Tiltaket skal finansieres gjennom et eget statlig tilskudd, og inntak av elever i friskoler etter forslaget vil ikke føre til trekk i fylkeskommunenes rammetilskudd. Tvert imot antar departementet at friskolene kan hjelpe fylkeskommunene med å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19 ved å etablere slike tilbud. Departementet vil likevel særlig be om fylkeskommunenes innspill til forslaget.

Forslaget innebærer en adgang for friskolene til å ta inn søkere de ellers ikke ville ha kunnet ta inn, og forslaget fraviker dermed de ordinære reglene om inntak. Friskolene kan etter forslaget bare ta inn søkere som oppfyller ett av følgende vilkår: (1) Søkeren enten må ha vært avgangselev på Vg3 ved den aktuelle friskolen våren 2020 og ikke bestått ett eller flere fag, eller (2) søkeren er permittert eller oppsagt og har ikke tidligere fullført og bestått videregående opplæring. Friskolene må ved behandling av søknader vurdere om vilkårene er oppfylt og må være forberedt på å kunne underbygge dette ved eventuell forespørsel fra Utdanningsdirektoratet.

Departementet ser det ikke som nødvendig å fastsette en grense for antall søkere som kan tas inn etter forslaget. Forslaget er midlertidig og vil bare gjelde inntak av søkere som oppfyller vilkårene som omtalt over. Det vil dermed være begrenset hvor mange som kan tas inn etter forslaget. Friskolene må holde seg innenfor rammene lokalene er godkjent for. Den enkelte friskole må dessuten også ta hensyn til hva som er forsvarlig kapasitet med hensyn til lærerressurser mv.

Departementet foreslår ikke unntak fra reglene om sammenhengen mellom sluttvurdering og elevstatus i forskrift til opplæringsloven § 3-16a. Friskolene kan dermed etter forslaget bare ta inn søkere i målgruppen på fag hvor søkeren ikke tidligere har bestått med standpunktkarakter. I mange tilfeller vil dermed søkeren måtte tas inn som deltids elev. Men dersom søkeren ikke tidligere har gjennomført noe videregående opplæring, eller ikke har bestått i noen fag, kan søkeren tas inn som fulltids elev. Søkere som tas inn etter forslaget, skal ved inntak prioriteres etter ungdom med rett til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1 og etter voksne med rett til videregående opplæring. Prioriteringsreglene ved inntak gjelder som normalt.

Hensikten med forslaget er at flere skal kunne fullføre videregående opplæring med studiekompetanse eller yrkeskompetanse. Departementet ser likevel ikke behov for å nærmere å begrense hva slags videregående opplæringstilbud søkerne skal kunne tas inn på. Forslaget er tidsbegrenset og departementet antar derfor at det uansett er mest aktuelt for søkere som ønsker å fullføre en påbegynt videregående opplæring. Det understrekes likevel at søkerne skal tas inn på et ordinært videregående opplæringstilbud med rett til vurdering og dokumentasjon. Forslaget åpner dermed ikke for ren kursvirksomhet der kompetansen må dokumenteres gjennom privatisteksamen.

Det følger av friskoleloven § 3-1 andre ledd at hjemfylket skal vurdere realkompetansen til en voksen søker før han eller hun kan tas inn som elev ved en videregående friskole. Departementet foreslår unntak fra dette kravet for voksne som tas inn etter forslaget her. Forslaget er et midlertidig tiltak for å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19 hvor

hensikten er å gi personer i målgruppen for tiltaket et opplæringstilbud høsten 2020. Et krav om realkompetansevurdering vil gjøre det krevende å komme raskt i gang med et slikt tiltak. Departementet foreslår et krav om vurdering av søkerens formalkompetanse til erstatning for kravet om realkompetansevurdering. Hensikten med vurderingen er å sikre at friskolen bare tar inn søkere i målgruppen på fag hvor søkeren ikke tidligere har bestått med standpunkt karakter.

Forslaget innebærer at friskolene kan ta inn søkere fra målgruppen høsten 2020. Ettersom dette forslaget eventuelt vil vedtas etter ordinært inntak, har departementet forståelse for at det vil kunne bli noe senere oppstart for disse elevene enn det som er vanlig. Søkere som tas inn etter forslaget, vil regnes som tilskuddsberettigede elever etter økonomiforskriften til friskolene. Elevene vil dermed utløse tilskudd etter vanlige satser, og det blir hensyntatt om eleven er deltids elev eller fulltids elev. Tilskuddet som disse elevene utløser, skal finansieres gjennom et eget statlig tilskudd. Inntak av disse elevene vil som nevnt ikke føre til trekk i fylkeskommunenes rammetilskudd.

Søkerne må begynne opplæringen høsten 2020, og senest før elevtellingen 1. oktober, for å omfattes av tilskuddet. Til forskjell fra den vanlige ordningen, vil tilskuddet for den midlertidige ordningen som foreslås, i sin helhet utbetales på grunnlag av elevtellingen 1. oktober. Søkere som tas inn etter forslaget, vil på vanlig måte ha rett til å fullføre det trinnet de er tatt inn på, jf. friskoleloven § 3-3. Elevene kan dermed fullføre opplæringen våren 2021. Forslaget gir derimot ikke grunnlag for tilskudd til denne målgruppen utover opplæringen som igangsettes høsten 2020. Dette betyr at søkere som tas inn og som ikke får fullført videregående opplæring i perioden forslaget gjelder, eventuelt må søke om mer videregående opplæring etter vanlige regler.

Forslaget innebærer avvik fra og suppleringer til regler i friskoleloven, forskrift til friskoleloven og friskolenes godkjenningsvedtak. Forskriftsreglene som foreslås, vil ha hjemmel i friskoleloven § 2-1 første ledd og § 3-1 andre ledd. Utover de tilpasninger som foreslås, gjelder reglene i friskoleloven med forskrifter for opplæringen til elever i målgruppen for forslaget. Ettersom dette er midlertidige regler hvor hensikten er å avhjelpe negative konsekvenser av covid-19, foreslår departementet at forskriftsreglene tas inn i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Friskolenes kostnader ved inntak av elever etter forslaget, skal dekkes innenfor eget statlig tilskudd for tiltak rettet mot videregående opplæring, som foreslått i Prop. 127 S (2019-2020). Det følger av proposisjonen at det også kan gis tilskudd til friskoler under kap. 225 post 69 *Tiltak til fullføring av videregående opplæring*. Stortinget har sluttet seg til forslagene.

Tilskuddet til friskolene etter forslaget, vil ikke føre til trekk i fylkeskommunenes rammetilskudd. Forslaget vil dermed ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser for fylkeskommunene.

Forslaget vil medføre administrative konsekvenser for Utdanningsdirektoratet i forbindelse med beregning og utbetaling av tilskudd.

5 Forslag til forskriftsbestemmelse

Departementet forslår at ny § 12 i midlertidig forskrift 26. mai 2020 nr. 1061 om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19 skal lyde:

§ 12 Midlertidige særregler om inntak i friskoler høsten 2020

Friskoler kan høsten 2020, uavhengig av fastsatt elevtall, ta inn søkere som ikke har fullført og bestått videregående opplæring dersom:

- a. søkeren har vært avgangselever på Vg3 ved den aktuelle friskolen våren 2020, eller
- b. Søkeren er permittert eller oppsagt.

Ved inntak av søkere etter første ledd kan en vurdering av søkerens formalkompetanse erstatte kravet om en realkompetansevurdering i friskolelova § 3-1 andre ledd.

Søkere som tas inn etter første ledd, utløser rett til tilskudd. Tilskuddet for den opplæringen søkeren tas inn på, beregnes på grunnlag av elevtelling per 1. oktober 2020.

Departementet legger opp til at forskriftsendringen skal tre i kraft straks etter vedtakelse.